

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra výtvarné kultury

Bakalářská práce

Návrat k přírodě

cyklus abstraktních fotografií

Eva Zajícová

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Jan Mašek, Ph.D.

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni

.....

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé práce panu PhDr. Janu Maškovi, PhD. za jeho vedení, výdrž a podporu a velký dík patří také všem modelkám za jejich ochotu a hlavně výdrž v nepříznivém počasí.

Anotace

Tématem bakalářské je abstraktní fotografie. Na toto téma pod názvem "návrat k přírodě" je vytvořena série pěti fotografií. Jde o roláže vždy dvou fotografií, takže fotografií jako takových je vlastně deset. V textu se věnuji inspiraci a prvním námětům, postupu tvorby, fotografování a úpravě fotografií. V "návratu k přírodě" jde o zobrazení člověka, který se rozplývá a mizí ve zvoleném motivu přírody. Je to abstraktní fotografie s motivem metamorfózy a s technikou fotografické montáže a roláže. Abstrakce, montáž a roláž a jejich historie je nedílnou součástí mé práce.

Annotation

The topic of this baccalaureate thesis is the abstract photography. Under the heading 'Back to nature', 10 pictures were taken and they were merged together, using a technology of rollage. Hence, there are five pictures in total. The focus of a written part is: my inspiration and first ideas, creative process, picture shooting, and picture editing. It is about picturing a human who slowly disappears in the chosen natural settings. This is abstract photography with the idea of metamorphosis and using the art technology of photomontage and rollage. The history of abstract photography, photomontage and rollage are important part of this thesis.

OBSAH

1	ÚVOD.....	4
2	INSPIRACE.....	5
	2.1 ŘECKÉ MÝTY.....	5
	2.2 INSPIRACE SOCHAŘSTVÍM, MALÍŘSTVÍM, FILMOGRAFIÍ A FOTOGRAFIÍ.....	6
3	CÍL PRÁCE.....	10
4	PROCES TVORBY.....	11
	4.1 LOKALIZACE.....	11
	4.2 VÝRAZ.....	12
	4.3 ÚPRAVA BAREV.....	12
5	ABSTRAKTNÍ FOTOGRAFIE.....	15
	5.1 UMĚLCI ABSTRAKTNÍ FOTOGRAFIE.....	15
	5.2 ABSTRAKTNÍ FOTOGRAFIE V MÉM DÍLE.....	16
6	FOTOGRAFICKÁ MONTÁŽ.....	17
	6.1 UMĚLCI PRACUJÍCÍ S FOTOMONTÁŽÍ.....	17
	6.2 FOTOMONTÁŽ V MÉ TVORBĚ A V MÉDÍCH.....	19
7	KOLÁŽ.....	21
	7.1 KOLÁŽ V MÉ TVORBĚ.....	21
8	ZÁVĚR.....	23
9	RESUMÉ.....	24
	SEZNAM LITERATURY.....	25
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	26

1 Úvod

Narodila jsem se začátkem devadesátých let a i já jako malá jsem fotila na film a těšila se na své první vyvolané snímky. Díky svým prarodičům jsem se také setkala se starými fotoaparáty jako je např. Zenit E, který doposud vlastním a příležitostně s ním fotím. V budoucnu mám také v plánu naučit se vyvolávat film a tím tvořit vlastní snímky.

Nikdy mě nenapadlo, že se v tomto oboru budu dále rozvíjet. Na střední škole, kde jsem se učila práci s počítačovými programy, jsem se také poprvé seznámila s digitální zrcadlovkou a tím i s kvalitnějšími snímky. Fotografie dosud vyfocené obyčejným kompaktním fotoaparátem se mi najednou zdály opravdu špatné. A pak jsem držela v rukou svoji první zrcadlovku Canon a začala fotit.

Vždycky mě bavilo si vybrat nebo vymyslet nějaké téma a tvořit série fotografií. To jsem naplno využila na střední škole při klauzurních zkouškách. V předmětu fotografie jsme dostali téma "Naše generace v dnešní době". Na tohle téma jsem vymyslela sérii "Alenka v říši nevidů". Příhodně jmenující se kamarádku Alenu jsem fotila v přírodě a snažila se zobrazit na fotografii náměty z knihy Alenka v říši divů od Lewise Carrolla, tak aby zapadaly pod témata naší generace. V sérii jsou zachyceny motivy jako, že si nevážíme času a stále si stěžujeme, že ho máme málo; záliba v neprozkoumaná místa; chtíč po větší moci; touha stát se někým jiným; záliba v knižních příbězích; závislost na hrách, které nás můžou pohltit; Kloboučník jako přítel, který nám podá pomocnou ruku; a na závěr deprese, která rozežírá naší psychiku. Tahle série je mou první a díky ní jsem se začala více věnovat focení na nějaké téma.

Postupem času jsem v hlavě nasbírala střípky nápadů, ze kterých nakonec vznikl námět na moji práci.

2 INSPIRACE

Fotografie jako téma bakalářské práce pro mě byla jasnou volbou. I na samotné téma, už jsem měla pár návrhů a nápadů. Stačilo je jen poskládat dohromady. Přišlo mi jako kdybych spojovala indicie z mé předchozí tvorby k výslednému tématu. Zvolila jsem si téma abstraktní fotografie a sérii nazvala "Návrat k přírodě". Má práce je tvořena deseti fotografiemi, které jsou po dvojicích do sebe prolnuté technikou roláže. Pod tématem se ukrývá příběh o tom, jak se člověk duchovně napojí na přírodu a postupně se do ní prolíná, až zcela zmizí. Jde tedy o abstraktní způsob metamorfózy. K výběru tohoto tématu jsem se nechala inspirovat svým vztahem k přírodě.

2.1 ŘECKÉ MÝTY

A abych člověka mohla rozložit, bylo třeba najít jeho počátek. Už v dětství jsem měla ráda příběhy Řeckých bájí, které jsou kruté a nemilosrdné, ale zároveň mají v sobě poučení a lásku. O tom, jak vznikl svět, vypráví příběh bohyně Eurynomé, která na počátku povstala z Chaosu. Protože však nenalezla pevnou půdu pod nohama, oddělila od oblohy moře a tančila osamělá na jeho vlnách. Vítr, který se za ní zvedal, se zdál být něčím novým a svébytným, s čím by bylo možné začít nový svět. Pak Eurynomé jako holubice vyseděla vejce všehomíra, které prasklo vedví a vyhrnuly se z něj všechny věci, které existují. (GRAVES, 2004, s. 21)

Stejně jako Řecké mýty i mé myšlenky byly nejprve plné krutosti a surovosti. První verze fotografií měla být více rozervaná, surová a temná. Mělo jít opravdu o rozklad se vší hrůzou okolo. Ve své podstatě by šlo o odkaz na mé dřívější dílo "krajiny srdce", kdy jsem fotila části srdce a následně ve photoshopu jsem složila obrázek krajiny (les, jezero, pláž a hřbitov). První náměty práce - srdce stromu, pokřivené obličej, zničení přírodou, zvýrazněné kosti - byly opředeny krvavým nádechem.

1. Vlastní tvorba - Krajiny srdce - jezero

2.2 INSPIRACE SOCHAŘSTVÍM, MALÍŘSTVÍM, FILMOGRAFIÍ A FOTOGRAFIÍ

Mou inspirací ze sochařské tvorby je jednoznačně socha Apollón a Dafné od barokního umělce Lorenza Berniniho. Příběh, který stál za vytvořením této sochy je opět z Řeckých mýtů. Jde o horskou nymfu Dafné, do které se zamiluje Apollón. Ona však jeho lásku neopětuje. Vysílena Apollónovým pronásledováním se mění ve vavřínový strom. (GRAVES, 2004, s. 74) Dafné chce zmizet, chce se převtělit tak, aby k ní okolní svět už nemohl vztahovat své ruce. Vrátil se k přírodě. Ovšem pro ni není tato změna něčím zlým a ošklivým. Samotná přeměna ve strom jí poskytne jisté útočiště. A tímto se postupně ve mně začala vytvářet myšlenka poklidu v proměně do přírody.

2. Gian Lorenzo Bernini - Apollo a Dafné (detail)

Inspirace z filmografie je v plné míře na straně režiséra Larse von Triera a jeho tvorby. Antichrist je film o Muži se Ženou, kteří jsou manželé. V prologu filmu jim dítě vypadne z okna. Žena se zhroutí a Muž se snaží ulehčit jejich utrpení. Trier poukazuje na sílu přírody a Ženu staví do pozice, která je temná, násilná a zlá, ale rozhodně silná. Jedna scéna z filmu je pro mě ovšem klíčová - je to moment, kdy se Muž se Ženou blíží vlakem k lesu, kde mají chatu. Muž ví, že Žena se chaty bojí, a proto ve vlaku nejprve zkouší sugesci, aby dokázala beze strachu projít lesem až na ono místo. Muž vytváří Ženě v hlavě představu o tom, jak jde lesem a před chatou si lehne do trávy. Následně má zmizet v zeleni a ve všech květinách, aby se zbavila svého strachu, což se jí v představě podaří. Později ve filmu, kdy se fyzicky setká s tímto místem, je pro ní těžké po trávě třeba jen chodit a potřebuje pomoc svého Muže. Muž si pak naivně myslí, že má všechno pod svou kontrolou, ale opak je pravdou. (RYNDA, 2009)

Další Trierův film *Melancholia* mě zaujal především motivem ženy, která v šatech pluje ve vodě v květinách. Tento motiv se často zobrazuje i v umění jako příběh Ofélie. Příběh této dívky nalezneme v tragédii *Hamlet* od slavného Williama Shakespeara. Hamlet zavraždí Oféliiina otce a ona se přes tuto bolest nedokáže přenést, zešílí a pak nešťastnou náhodou utone. (SAUDEK, 1958, s.279 - 405)

Další umělec, z řad malířů, který byl inspirován Oféliiným příběhem, je John Everett Millais. Anglický malíř a představitel hnutí preraphaelistů. Už při dějinách umění mě jeho obraz Ofélie opravdu zaujal. Výraz tváře dívky je mrtvolný, ale zároveň uvolněný. Jako kdyby se posmrtně zbavila své bolesti. Vždy se mi líbilo, že je v takové krásné přírodě i přes to, že voda působí tak, jako kdyby jí každou chvíli měla stáhnout do sebe až na temné dno. A ona sama je velice krásná a oblečena v noblesních šatech. Jen ty květiny, které plují okolo ní, jsou svým způsobem nepřírozené. Jsou to snad květiny, které házeli ze břehu na její nehybné tělo lidé, kteří byli svědkem její smrti? Nebo to byla kytice, kterou Ofélie vázala před jejím nešťastným osudem? Ať je to jedno či druhé, obraz je pro mě tajemstvím. A už dříve jsem se díky tomuto obrazu rozhodla vytvořit sérii fotografií ve vodě.

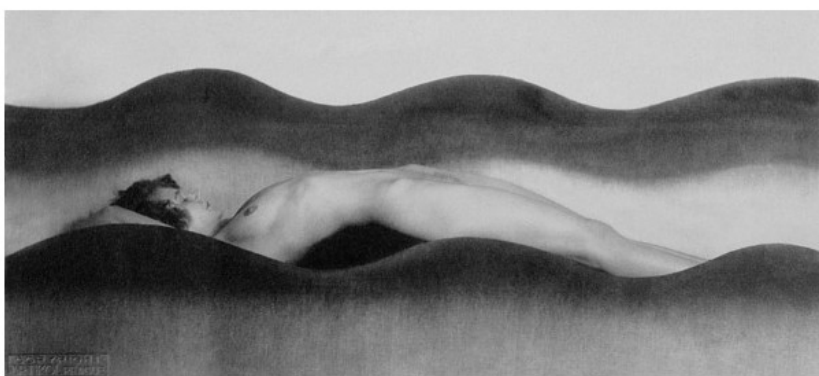

3. Lars von Trier - *Antichrist*
4. Lars von Trier - *Melancholia*
5. John Everett Millais - *Ofélie*

Třetím filmem, který uzavírá Trierovu depresivní trilogii je *Nymphomaniac*. I ten se stal mojí inspirací. Joe je hlavní představitelkou tohoto filmu a vypráví svůj nepříliš šťastný životní příběh. V momentě, kdy vypráví o svém otci popisuje, jak společně chodili do parku, který byl jediným kusem přírody ve městě. Na jaře jí vyprávěl příběhy listů všech stromů, co v parku rostly. Vyprávěl především o jasanu, který je nejkrásnějším stromem, nejde na něm nalézt nic ošklivého, ale když byl stvořen, všechny ostatní stromy mu záviděly jeho krásu.

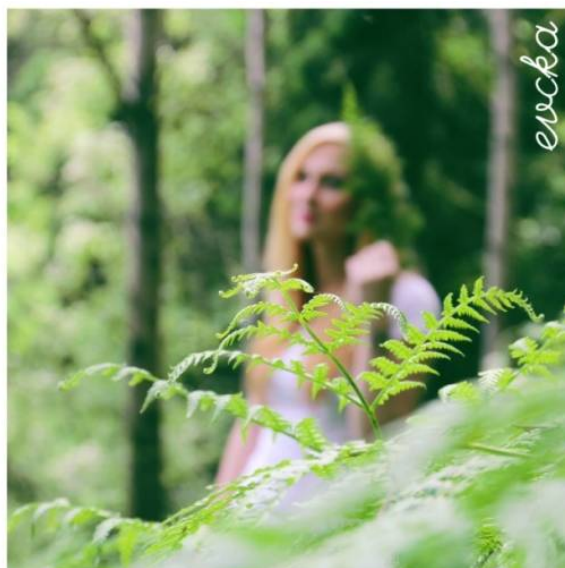
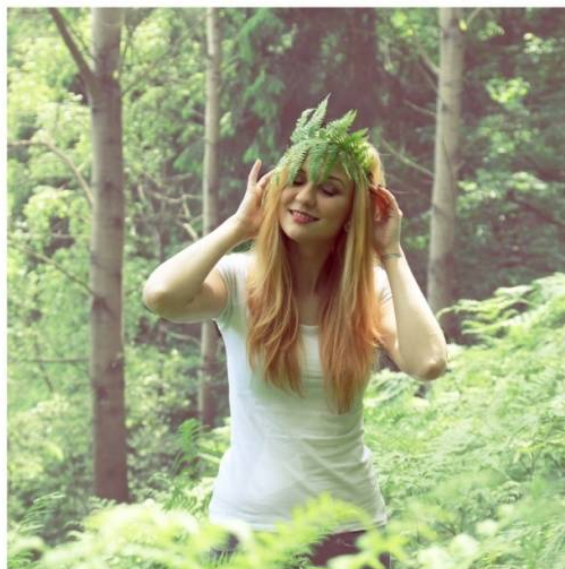
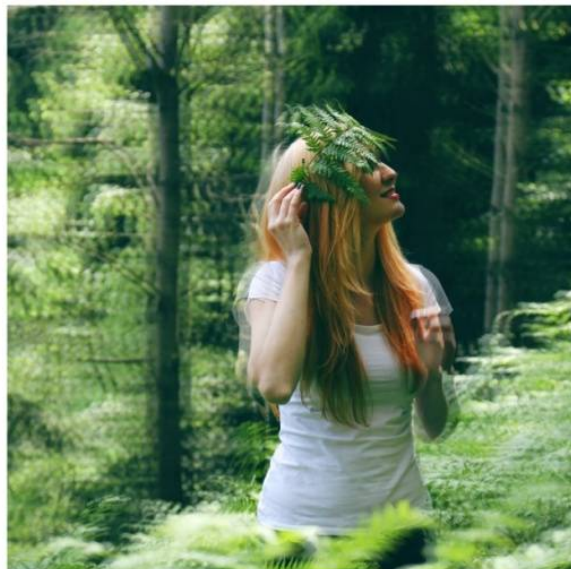
Na zimu když mu opadá všechno listí, odkryje se jeho duše a jsou vidět jeho černé pupence na konci větví. Tohle vyprávění otce s dcerou mi přišlo velmi blízké, protože i můj otec má znalosti a zálibu v botanice a vždy mě učil, jak poznat určitou květinu či strom. Proto mi příběhy v tomto filmu přišly jistým způsobem fascinující a krásné.

Další inspirace, kterou je třeba uvést, je z oblasti fotografie. František Drtikol, který své fotografie různými tiskovými technikami přibližoval malbě či grafickému listu. Dokonce u některých i namaloval pozadí, které doplnil fotografovanou figurou. Konkrétně jeho dílo *Vlna*, je právě tím dílem, které bych ráda uvedla ve své inspiraci. Ve vlnách se podle mého názoru tělo nahé ženy ztrácí a stává se také samostatnou vlnou. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 40)

6. František Drtikol - *Vlna*

Poslední a nejvíce důležitou inspirací byla nakonec paradoxně má vlastní fotografie. Prvním impulzem k této sérii bylo focení mé kamarádky Daniely Pešicové v lese. Protože ona se také věnuje focení, tak jsme společně vyrazily fotit k zatopeným lomům v Horní Bříže, kde je opravdu nádherná krajina a atmosféra. Poblíž jednoho oprámu pózovala v kapradí a bezmyšlenkovitě utrhla jeden z listů a přiložila si ho k hlavě. Udělala to zcela přirozeně. Když jsem pak fotografie upravovala, zdály se mi kouzelné, jako kdyby Daniela splývala s kapradím. Tím jak si zakryla kapradím část obličeje se najednou rostlina stala její součástí. A to byl právě ten poslední střípek, který zapadl a pomohl mi vytvořit příběh. Příběh o návratu člověka k přírodě.

7. Vlastní tvorba - Daniela Pešicová

3 CÍL PRÁCE

Bez přírody bychom neexistovali, ale ona bez nás ano.

Má práce zobrazuje odchod člověka do přírodnin. Jeho vlastní doslovný návrat ke kořenům. Cílem je ukázat, že člověk je nepatrný a rozložitelný jako každý jiný tvor či rostlina. Dokonce i jako malý kamínek na dně oceánu, který je postupně omílán vodou až zcela zmizí. I pro neživou věc jakou je kámen, tak i pro nás, pro lidi, je prostě snadné zmizet, ztratit se, zemřít... Horší je, že mnohdy je odchod něčím těžkým a nepříjemným. Nenadešel ten správný čas a mnohdy se cítíme nespravedlivě.

Pak jsem si položila jednoduchou otázku, která mi mé niterné myšlenky objasnila. Proč by něco takového mělo být pro člověka ošklivé? Vždyť přece mizíme do Země, ze které jsme stvořeni. Tak jsem se pokusila alespoň svou fotografií toto téma ulehčit a ukázat i světlou stránku ztráty sebe samých.

Odchod do přírody zobrazuji jako něco krásného, ale abstraktního. Jako příběh o tom, jak se vracíme tam, odkud jsme vzešli, povstali a zrodili se. Jsme smíření s vlastním odchodem a koncem ve světě neživých i živých přírodních materiálů. A třeba tím i oživíme danou věc, do které zmizíme a můžeme s ní dále prožívat čas plynoucí okolo a pozorovat okolí. Pak už bylo více než jasné, že mou práci povede myšlenka poklidu a umírněnosti rozplývajících se postav v různých živlech a částech přírody.

Cílem práce je přiblížit přírodu abstraktní fotografií k lidem. Tak, aby jí začali chápat a dívat se na ní z jiného pohledu. Z pohledu toho, že příroda není nic samozřejmého a bdí nad námi jako naše matka. Čím více jí totiž ubližujeme, tím více se ona brání třeba i různými přírodními katastrofami, které se stále stupňují a nabývají na síle a je jich čím dál víc. Proto jsem člověka v přírodě rozložila, abych ukázala, jak je tento proces rozkladu snadný.

4 PROCES TVORBY

První fotografie byla také jakousi zkouškou techniky, jak budu fotografie tvořit. Věděla jsem, že k tvorbě použiji počítačový program Adobe Photoshop a že postavu musím smazat tak, aby za ní pozadí zůstalo. Hodně jsem také zvažovala, zda chci za své modely pouze ženy a nebo také muže. Nakonec mé rozhodnutí padlo pouze na ženský potenciál. U některých modelek jejich dlouhé vlasy ještě více umocnily atmosféru metamorfózy. V lese poblíž mého bydliště, vznikla první fotografie "Listy". Alena Šípková, která je na fotografii, stála mezi nízkými břízami. Vyfotila jsem tedy nejprve ji, jak tam stojí a pak samotné místo. V programu Adobe Photoshop jsem pak tyto fotografie dala přes sebe ve vrstvách a horní vrstvu s postavou postupně mazala, aby byly křivky těla méně jasné. Modelky měly na sobě spodní prádlo. To jsem tedy musela nejprve vyretušovat, aby bylo tělo "nahé". Následně jsem pak postavu začala postupně prolínat s pozadím. A takto jsem pak pokračovala u všech fotografií. Při prvních úpravách jsem to tímto způsobem neudělala a na každé postavě bylo vždy vidět více umazaného místa na místě spodního prádla.

4.1 LOKALIZACE

Každý z motivů je focený na jiném místě a v jinou dobu. Jako první vznikly "Listy", což bylo celkem jednoduché. Když jsem se rozhodla, že budu fotit "Vodu", bála jsem se, že neseženu nikoho, kdo by mi na podzim vlezl do řeky či rybníka. Naštěstí tohle ovšem nebylo nutné. Fotila jsem, na pobřeží Francie v destinaci kanálu La Manche, kde jsme byli s přáteli na dovolené. Bez ohledu na to, že slunce svítilo, nebyla voda v Severním moři zrovna nejteplejší. "Voda" je jedinečná v tom, že je focena mimo Českou republiku. Ovšem i některá další místa jsou zajímavými lokalizacemi. "Kámen" je focen u Žihle, kde jsou obrovské žulové kameny nazvané Bába a Dědek; "Kůra" je ze starého dubu, jehož stáří dosahuje asi 400 let a naleznete ho poblíž vesnice Lomany nedaleko Plas; "Písek" je vyfocený poblíž Horní Břízy v lokalitě nazvané Vísky. Zde jsou uměle vytvořené kopce z písku, které jsou místními nazvané jako "pískáče". Další v pořadí byla "Mlha", kterou bylo nejtěžší naplánovat, jak časově, tak i vhodným místem. U mlhy je totiž vtipné to, že vypadá hustě pouze z dálky. Nejhorší podmínky pro focení měla "Tráva", která ležela na mokřím zarostlém poli. Žulový "Kámen", který byl opravdu studený a "Kůra" stála u pole blízko silnice za mírného deště a silného větru.

Naopak nejjednodušší to měly "Listy", "Květiny" a "Obilí", které měly výhodu hezkého počasí. Musím říci, že celý proces focení byl pro mě a myslím, že i pro modelky opravdový zážitek.

4.2 VÝRAZ

Důležitý byl ovšem i výraz tváře. Chtěla jsem po každé modelce, aby se tvářila smířlivě a odevzdaně. S představou, že se rozplyne do přírody a už nikdy se nevrátí zpět. Části přírody, které jsem nakonec zvolila jsou: Mlha, Voda, Listy, Písek, Kůra, Obilí, Hlína, Kámen, Tráva a Květy. V počátku fotografie vypadaly pouze jednoduše - postava uprostřed fotografie, která stojí či leží, poměrně v jednoduché póze a mizí v krajině za ní. Ovšem pořád jsem měla pocit, že to není hotové a něco tomu chybí. Nejprve jsem zkusila vytvořit jen výřezy fotografií a zkoušela jsem také fotografii dávat do černobílé barvy. Působilo to lépe a už měly i více napětí, ale pořád to nebylo ono. Pak jsem obraz rozložila do svislých pruhů různých šířek a složila z nich obraz nový. A najednou obraz získal pro mě zcela jiný rozměr. Tělo postavy je více na kusy a dalo by se říci více rozložené a méně poznatelné. Což bylo přesně to, co jsem chtěla.

8.,9. Návrat k přírodě - Voda, postup tvorby

4.3 ÚPRAVA BAREV

Fotky jsou tónované tak, aby každá barva odpovídala fotografickému motivu. Původní fotografie oproti finálním jsou barevné úplně jinak. Přidávala jsem jim jas a kontrast a pak funkcí - selektivní barva- upravovala samostatné odstíny barev.

Snad největší změna proběhla u "Vody". Díky tomu, že byla focená u moře měla fotografie barvy do žluta. Abych vyjádřila správně myšlenku, cit, ale také chlad vody, musela jsem jí tónovat do modrých barev. Selektivní barvou jsem občas ubírala černou, a tím vytvářela zajímavé efekty, především u černobílé varianty. A jak jsem právě naznačila, je i verze černobílých fotografií, která ale není tolik pro mé téma příhodná jako fotografie barevná. Ačkoliv byla černobílá fotografie zajímavá, stalo se, že pouze u "Mlhy" dostala jiný rozměr. "Mlha" se najednou začala vyjímat ze série a vypadalo to jako kdyby k ní nepatřila. Působila totiž víc abstraktně, protože je u ní nejméně poznatelné tělo. Tímto jsem v podstatě dosáhla úplného splynutí tak, jak jsem si představovala. Ale "Mlha" byla bohužel jediná z přírodních motivů, u kterého jsem toho docílila. Proto jsem černobílou fotografii nakonec ne zvolila a přiklonila se k barevné. Další problém u černobílé fotky bylo také to, že neumí totiž tolik vyjádřit "barvy" přírody a příroda je pro mě velikou škálou barev. Protože černobílá verze tolik nevyjadřovala mou myšlenku, tak ji považuji jen za pracovní verzi.

Nakonec takto barevně upravené a rozložené fotografie prošly ještě jednou změnou. Cílem bylo z fotografií utvořit dvojice tak, aby k sobě logicky patřily a následně z nich vytvořit roláž. Tímto způsobem z původních deseti fotografií vzniklo pět.

Spojila jsem je takto:

Voda - Mlha Spolu vyjadřují jistou melancholii a chlad, ale zároveň je to pro člověka přirozené prostředí před narozením. Ovšem voda je pomíjivá a snadno vyprchá, stejně jako mlha. "Voda" je tónovaná do modrých barev a "Mlha" do barev bílých.

Kůra - Listy

Strom je symbolem života, kůra zakrývá jeho srdce a podle listů poznáme, že je strom zdravý. Když ale listy na podzim opadají, odkryjí jeho duši a tvar. Můžeme spatřit, jak je zranitelný. Na jaře se strom zase pokryje listy, které vytvoří iluzi jeho mohutnosti a síly. U kůry jsem zvýraznila její tmavě hnědou barvu a u listů jejich zeleň. Ve společné fotografii spolu vytváří pomyslný strom.

Písek - Kámen

Každý kámen žije svůj příběh. V každém malém zrnku písku je ukrytá celá jeho historie. Jen tím, jak ho voda či povětrnostní vlivy stále omílaly, stala se z obrovského kamene jen nepatrná součást písečných pláží, pouští, dna oceánů... Kámen jsem kolorovala do barev šedých a písek je bílo-žlutý, aby měl v sobě i nádech pláže a písečných dun.

Květy - Tráva

Symbolikou tohoto spojení je krása a vůně přírody. Všechno začíná na jaře, rozkvétá a zkrášluje přírodu. Bez trávy a květin je vždy zima v šedých barvách a bez barev je příroda smutná. Trávě jsem zvýraznila její krásnou tmavě zelenou, ovšem u květin jsem nemohla, vybrat pouze jednu barvu. Chtěla jsem, aby květiny hrály všemi barvami.

Hlína - Obilí

O hlíně by se dalo říci, že je základ všeho, co roste a kvete, ale zároveň v mé práci je taky symbolem největšího rozkladu. Dodává živiny všem květinám, travinám stromům. Nejen, že jsou také půdou pod nohama živočichů, ale poskytuje jim také obživu. Stejně jako nám lidem. Proto jsem do dvojice k půdě, zvolila obilí. Jako symbol lidské práce a obživy. Obilí a jeho světle žlutá barva je v kontrastu s tmavě hnědou hlínou.

Série je uzavřena fotografií, která je koláží a je vytvořená vždy z jednoho pruhu každé fotografie. Tentokrát nejsou seřazeny podle dvojic, ale podle barev. Poslední fotografie tak uzavírá mou sérii a je odrazem celého mého vztahu k přírodě.

5 ABSTRAKTNÍ FOTOGRAFIE

Už 19. srpna roku 1839, kdy byl poprvé předveden světu vynález fotografie, si lidé mohli zakoupit svůj první přístroj na obrázky. A od tohoto dne se vývoj fotografie začal vyvíjet nezastavitelnou rychlostí. Tím také přichází na svět spousta fotografických technik. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 10) Techniky stejně jako pojetí abstraktní jsou různé. Můžeme sem zařadit panning (švenkování) statických objektů, malování světlem tedy luminografii, zoom-burst, cross-polarizaci, dokonce i makrofotografii a další techniky. Panning je jednoduchá technika, ve které je třeba pohybovat objektivem fotoaparátu v souladu s pohybem fotografovaného objektu. Jde především o rozmazání snímku do impresionistického nádechu. Na pohybu fotoaparátu nebo objektu závisí i další technika a tou je luminografie. Po tmě vytváříme zdrojem světla a dlouhou expozicí u fotoaparátu různé malby světlem. Sama jsem si tuto techniku vyzkoušela, když jsem takto v noci fotila město, které jsem projížděla autobusem. Ve škole v ateliéru jsme se také s kamarády pomocí baterky podepisovali. (GATCUM, 2009 s. 30, 42)

5.1 UMĚLCI ABSTRAKTNÍ FOTOGRAFIE

William Henry Fox Talbot, angličan, kterému se podařilo nejen vyvolat, ale i ustálit latentní obraz vznikající působením světla. Proto by se dala považovat jeho tvorba fotogramů za první abstraktní fotografii. Edward Weston a jeho přístup k fotografiím, které jsou absolutním verismem spočívajícím v co nejpřesnějším přepisu skutečnosti. Přepis je, ale dokonalejší než na jaké je lidské oko zvyklé. Takže výsledkem je v podstatě "abstrakce". (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 37)

Paul Strand převádí tradiční koncept reality do nového vidění a tím je spojení abstrakce s dokumentarismem. Dokumentarismus je jeho zájem o kvality světa a jeho tvary a abstrakce je touhou nalézt formy, které jsou výrazem ideálních prožitků. Ať Strand tvoří fotografie kdekoliv, nejčastěji jeho motivem je příroda a lidé a všude je jeho cílem zobrazit chuť a vůni onoho místa, kraje a způsobu života lidí. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 49)

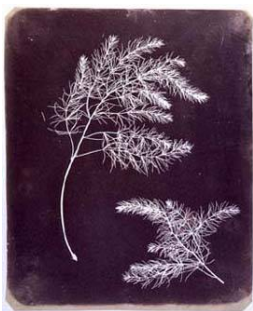
Ačkoliv tito umělci měli k abstrakci blízko, za otce abstraktní fotografie je považován Man Ray. Když se začala rozvíjet technika fotografie umělci řešili otázku, zda je vůbec fotografie uměním.

Na to malíř a fotograf Man Ray odpovídá takto: „*Není třeba pátrat, je-li uměním. Umění je překonáno. Je třeba čehosi jiného, je třeba se dívat, jak pracuje světlo... Usednu před citlivý papír a přemýšlím.*“ (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 76) A právě tímto způsobil zvrát ve fotografickém vnímání, myšlení a vidění. Uvedl v život principy moderní fotografie.

Christian Schad, člen curyšské skupiny Dada, v roce 1918 vytvořil abstraktní obrazy tak, že pokládal proužky papíru a provázky na fotografický papír. Později tato technika byla nazvaná "schadogramy". O dva roky později vytvořil právě Man Ray své "rayogramy", které byly na rozdíl od shadogramů kresleny modulovaným světlem. Vlastně oživuje kreslení světlem jedním z objevitelů fotografie - Talbota. Jeho fotografické práce ovšem zahrnují i jiné techniky, jako například solarizace, montáže, koláže, pracuje s několikanásobnými expozicemi, zrcadlením, aj. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 76, 81)

5.2 ABSTRAKTNÍ FOTOGRAFIE V MÉM DÍLE

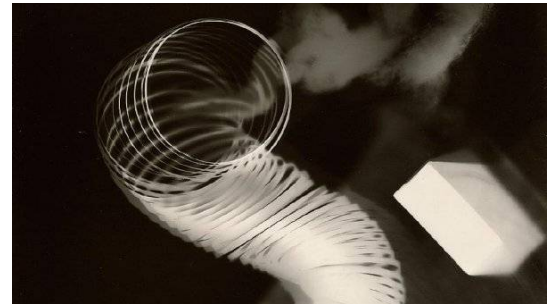
Jako téma jsem si vybrala právě abstraktní fotografii, protože se jako jedna z mála pojetí fotografie a dá pojmout v podstatě jakkoliv. V sérii jsem spojila abstrakci, metamorfózu, figuru a techniku koláže - roláž. Abstrakce je hlavně v myšlence díla, člověk se prolíná s přírodou a stává se nereálným tedy abstraktním. Ovšem netvořila jsem abstraktní fotografii jako takovou, to bych se musela odpoutat od konkrétností lidské postavy. Jelikož jsem do sebe zamíchala figuru s abstrakcí, šlo mi hlavně o to, aby člověk ve fotce byl, ale ne tolik patrný. Proto nakonec vznikla roláž, která tohle všechno poskytuje to tím, že jsem fotografie rozdělila do několika svislých pruhů. Rozložila jsem obraz abstraktního člověka, čímž jsem v podstatě vytvořila obraz jiný a dostala tím do obrazu zcela jiný rozměr. Abych ve fotografii vytvořila metamorfózu, musela jsem udělat fotografickou montáž.

10. Henry Fox Talbot - fotogram

11. Paul Strand - Wall Street

12. Man Ray - rayogram

6 FOTOGRAFICKÁ MONTÁŽ

Fotomontáž lze připravit několika způsoby. Kromě klasické lepené montáže, je možné ji vytvořit lokálním zeslabením negativů a jejich složením, rehalogenací pozitivního obrazu, maskováním při zvětšování různých negativů na jeden fotografický papír, atd. Z těchto technik bych pro svou tvorbu použila fotomontáž rehalogenací pozitivu, kdybych fotografie fotila na film. Výsledný obraz této techniky prolíná dva obrazy přes sebe. Ovšem je to velmi složitý, ale o to zajímavější postup oproti jednoduchosti tvorby v programu Adobe Photoshop či jiných programech na úpravu fotografie. (ŠIMEK, 2003, s. 104)

Stejně jako abstraktní fotografie, i fotomontáž se v počátku 20. století stává výrazovým prostředkem nových ideálů. Takto vznikají fotomontáže lepením a roztrháváním fotografií. George Grosz, Hannah Höchová, Raoul Hausmann, John Heartfield, Max Ernst a další umělci dadaismu montovali své obrazy z útržků fotografií, vysmívali se akademismu a uměleckému snobismu, samotné podstatě měšťácké kultury. Montážisté se sami považovali za "inženýry a techniky", jak říká Raoul Hausmann, když hovoří o zrodu pojmu dadaistická fotomontáž, že chtěli svou práci skládat, budovat, tak jak to dělá ve svém zaměstnání technik a mechanik. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 76)

6.1 UMĚLCI PRACUJÍCÍ S FOTOMONTÁŽÍ

El Lisickij ruský a sovětský výtvarný avantgardista zasáhl do celé oblasti meziválečného umění, především do architektury, typografie a výstavnictví, ale i fotografie. Kazimír Malevič a jeho manifestace nového výtvarného konceptu, osvobozujícího umění od břemene předmětu, na něj silně zapůsobila. I on tedy zamítá zobrazení předmětu a za východisko volí elementární geometrické formy. Oproti Malevičovi, který má kompozice ploché, mají ty jeho zřetelně konstruktivistický smysl. Stejně jako Rodčenko i Lisickij objevuje fotografii skrz typografii, které se věnuje. Když Lisickij onemocní, nezbývá mu nic jiného než přijmout zakázku na sérii reklamních obrazů pro továrnu na kancelářské potřeby, neměl by totiž, jak jinak zaplatit léčbu. A právě při této práci poprvé používá fotografie. Pomocí starého fotografického přístroje vytváří snímky o formátu 13x18 cm, které mu pak slouží jako materiál pro fotomontáže.

Novátorským způsobem uplatňuje Lisickij fotografii i ve výstavnictví. Jako první užívá fotomontáže na velkých plochách celých stěn a panelů. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 86)

Další umělec, který ve své tvorbě používá fotografii je Alexandr Rodčenko. Používá ji při tvorbě plakátových fotomontáží, knižních ilustrací a při experimentálních typografických úpravách. Spolupracuje s El Lisickým a jejich společná pedagogická činnost na uměleckoprůmyslové škole VCHUTEMAS v Moskvě mu umožnila držet krok i s někdejšími experimentálními snahami té doby. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 88)

Karel Teige, který jako další pracuje s fotografickou koláží. Ovšem sám nebyl fotografem. Fotografií, kterou se zabýval pouze okrajově mu byla materiálem pro fototypografické montáže, kterými pronikavě zasahoval do časopisecké a knižní úpravy dvacátých let. Ve volné tvorbě vytváří poetické koláže, které představují jeho polosoukromou surrealistickou aktivitu. Zvláště pro tento svůj vyhraněný přístup bývá jeho tvorba považována za intimní záležitost. Přesto je Karel Teige pro rozvoj fotografické kultury a myšlení klíčový. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 94)

John Heartfield tvořil politické fotomontáže. Anglicky znějící jméno je pouze jeho pseudonymem, kterým se podepisoval a byl to jakýsi krutý žert, kterým se vysmíval německému šovinismu. Jeho skutečné jméno je Helmut Herzfelde. Myšlenku fotomontáže mu podle legendy vnukla nutnost, když odesílal dopisy z fronty svým přátelům, aby prošly cenzurou. Slepoval je totiž z různých novinových výstřížků a při tom pochopil, jaká je skrytá síla v prostém spojení snímků. Jeho fotomontáže jsou přímočaré, úderné a působivé. Jsou mířeny proti zlu, násilí a jakémukoliv jinému typu nelidských vlastností. Za války se ukrýval v Praze a později v Londýně a v té době vznikaly jeho nejpůsobivější fotomontáže proti nacistickému Německu. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 136, 137)

Sam Haskin se oproti Heartfieldovi věnoval emotivní montáži zaměřenou na ženské tělo. Byl reklamním fotografem, který pracoval na zakázku. K vlastní tvorbě ho přiměla frustrace. Začal se rozvíjet v knižním trhu, sám tvořil své knížky a představil novinku obrazové literatury. Nebyla to alba jednotlivých snímků, ale příběhy se vším všudy. V vzrušujících příbězích ukazuje krásu ženy. (MRÁZKOVÁ, 1985, s. 205)

6.2 FOTOMONTÁŽ V MÉ TVORBĚ A V MÉDIÍCH

S fotomontáží jsem se setkala až na střední škole, kdy jsme se začali učit v programech především v Adobe Photoshop. Získali jsme základy a tvořili plakáty, vtipné koláže, montáže a další díla. Fotomontáž jsem ve své sérii používala hlavně při mazání pozadí za postavou, aby tím za ní bylo pozadí jiné. U některých fotografií mi totiž pozadí nesedělo, a proto bylo třeba tolik úprav. Nejvíce verzí fotografií vzniklo u fotografie "Kámen". Obrovský žulový kámen měl spoustu možností a bylo těžké se rozhodnout, ze které strany ho vyfotit. Proto jsem nakonec vytvořila tři verze, ze které jsem vybrala tu fotografii, kterou nejvíce kámen zakrývá. Stejně tak tomu bylo i u "Kůry". Na některých místech starého dubu dokonce kůra chyběla. Nejprve mi to přišlo jako zajímavý prvek, ovšem v konečné verzi nevhodný pro mou sérii. Hlavní bylo to, aby přírodnina zakrývala celé pozadí fotografie.

Řekla bych, že fotomontáž je v dnešní době velmi rozšířená technika. Díky ní vznikají i nepravdivé fotografie známých filmových a hudebních hvězd, fotografie událostí, které se nikdy nestaly a především ve skutečnosti nereálné fotografie Lochnesské příšery a různých nadpřirozených jevů mezi kterými je i ufo na obloze. Tímto je podle mého tato technika často zneužívána. Zároveň, ale fotomontáž může sloužit pro zábavu, kdy třeba lidské postavě můžeme dát zvířecí hlavu atd. Fotomontáží je v možné vytvořit naprosto cokoliv. To jsem si sama vyzkoušela, když jsem na své fotografii použila místo hlavy planetu Zemi či jsem svůj obličej vyměnila s tváří nějaké populární zpěvačky. Vtipné motivy jsou často používány v reklamě, můžeme je vidět na billboardech, propagačních letáčích a plakátech, časopisech a novinách. Dokážou totiž na sebe upoutat pozornost a tím zaujmou případné zákazníky.

Naopak třeba některé snímky jsou pořízeny na tak neobvyklých a třeba i nebezpečných místech, že je jen těžko uvěřitelné, že nejsou fotomontáží. Například slavná fotografie dělníků, kteří svačí na traverze při stavbě budovy Empire State Building. Tuto fotografii pořídil fotograf Lewis Hine v roce 1930. Zachytil v té době stavbu nejvyššího mrakodrapu v New Yorku. Při pořizování snímku se dá říci, že riskoval stejně jako dělníci, byl totiž ve speciálně zhotoveném koši zavěšeném na jeřábu.

Už před tím se ale fotograf dostával do nebezpečných situací. Fotografoval práci Červeného kříže v Evropě za první světové války. Jeho práce byla uznána bohužel až po jeho smrti. (CHMELÍKOVÁ, 2010)

13. Lewis Hine - Svačina na traverze

7 KOLÁŽ

Jiří Kolář, spisovatel poezie, obohatil techniku koláže o sérii nových možností jako roláž, proláž, muchláž, konfrontáž, chaizmáš, raportáž. Roláž je odvozena od slova roleta a spočívá v rozřezání jednoho či více obrazů a nalepení v novém uspořádání; Proláž, byla původně nazvaná jako Magritáž (podle surrealistického malíře René Magritta), která je technikou kombinování obrazu, ze kterého je vystřižena poznatelná část a vložena do obrazu jiného. Občas bývá nesprávně zaměněna s roláží; Muchláž je technika, kdy nějaký obraz či fotografii zmuchláme (většinou je lepší ho před tím namočit) nebo jen třeba lehce pomačkámě a nalepíme ho na podložku, kde takto zachováme nový rozměr; Chaizmáš je metoda, při které potištěný papír, natrhaný na malé kousky je lepen ve všech směrech; A jsou i další techniky, které se mu podařilo rozšířit o více než stovku postupů, které popsal ve své knize "Slovník metod".

Jako první český umělec, což bylo jeho velikým triumfem, začal vystavovat v USA v Guggenheimově muzeu. Zde jsou jeho díla dodnes k vidění stejně jako v pařížském muzeu Centre Pompidou. Kolář sám kombinoval novinové, časopisecké či kalendářový výstřižky. Stejně jako hravým způsobem rozvracel řeč, rozvrátil i obrazy aby odhalil jejich podstatu. Vše má, ale jistý řád a harmonii, stejně tak jako básně mají rytmus. V jeho tvorbě si pohrával se svými vzpomínkami, používal tištěná slova (arabská, latinská), reprodukoval slavné obrazy a soudobé reklamy. Bohumil Hrabal byl jeho přítelem a tím, kdo mu přinášel materiál pro jeho tvorbu, v té době totiž Hrabal pracoval ve sběrně papíru.

Další z jeho technik jsou antikoláže. Takto nazval postup, při kterém vytvářel zmizení základního motivu z reprodukcí známých děl. Např. z Rousseauova autoportrétu z Národní galerie vyňal právě malířovu postavu. Tímto způsobem pak nutil diváky k zamyšlení. K této technice si vzal cokoliv, co mu přišlo vizuálně zajímavé. Sám prohlašoval, že jedině dobrý obraz může rozstříhat, zmuchlat, ale nikdy ho nezničí. Dobrý obraz je totiž nezničitelný. (ČT24, 2014)

7.1 KOLÁŽ V MÉ TVORBĚ

S koláží se snad každý z nás alespoň někdy setkal, je to v podstatě jednoduchá technika, kterou mají v oblibě děti už na základní škole. Já sama jsem se jí nikdy moc nevěnovala, přišla mi právě spíše dětskou hrou. Ovšem to byla chyba.

Postupem času jsem zjišťovala, že je to zajímavá technika. A když jsem tvořila "Krajiny srdce", které jsem rozřezala, fotila jeho části a následně pak seskládala samotnou krajinu, vznikaly i jiné obrazy. Děkala jsem výstřižky částí a ty pak lepila zvlášť na jiný papír. Dopisovala jsem k tomu text na psacím stroji a občas některou část dokreslovala. Tímto vznikla "Kniha srdce". Části srdce jsem připisovala různým tvarům, objevila jsem třeba ulitu kraba, rostoucí strom, větve stromu a padající kameny.

S technikou roláže jsem se poprvé setkala při galerijní animaci v galerii Mastné krámy. Měli jsem za úkol vybrat si dva obrazy a rozstříhat je na pruhy. Příhodně jsem si vybrala zřejmě malovaný obraz nějaké postavy v lese, který byl kolorován do zelených barev a působil temně. Proložila jsem ho obrazem, který je černobílý, ale také s motivem stromu. Jako kdybych věděla, že o pár let později budu také dělat přírodní roláže. Ovšem s touto technikou jsem mnohem častěji pracovala na počítači v programu Adobe Photoshop. Jsem ráda, že jsem tuto techniku použila, tím totiž má série dostala zcela jiný rozměr.

8 ZÁVĚR

"Návrat k přírodě" je série fotografií, která vypráví můj vlastní smyšlený příběh o tom, jak se člověk zpětně stává součástí přírody. Jeho doslovný návrat ke kořenům jsem abstraktně zobrazila na deseti fotografiích. Mé dílo je vedeno myšlenkou, že bez přírody bychom neexistovali, ale ona bez nás ano. Všechny fotografie jsem fotila venku v přírodě, abych sama sobě i modelkám pomohla vžít se do prožitku ztráty sebe sama. Některá místa byla těžká sehnat a některá naopak vznikala náhodně a spontánně. Fotografie jsem mohla pořizovat i doma, ale to by nebylo to pravé a neměla bych z toho dobrý pocit. Ovšem i přes to, jsem fotografii tvořila fotomontáží a mazáním jsem prolнула tělo s přírodou. Takto, poměrně jednoduše, byla vytvořená první verze, kterou už jsem pokládala za konečnou. Pak ale přicházely další a další změny. Poslední verzí se stala roláž. Z deseti fotografií jsem utvořila dvojice, tak aby motivem měly něco společného.

Samotné focení mě bavilo, ale největším zážitkem pro mě jsou myšlenky sepsané v kapitole cíl práce. Abych tento text dala dohromady a vlastně si i uvědomila, co vše tím chci říct, dělala jsem si poznámky. Mezi nimi se objevují věty jako: Chraňme přírodu, neničme ji - je stejně tak součástí nás jako my její. Ale ona se bez nás obejde. Ona se nám třeba i jednou pomstí, za to co jí provádíme.

Pro mě nebylo jednoduché zformulovat myšlenky tak, aby vyjadřovaly přesně to, co cítím. Byla to náročná a dlouhá cesta, která bude začínat znovu a znovu, dokud se sama nerozplynu v přírodě.

Dokud se nevrátím ke kořenům.

9 RESUMÉ

“Back to nature” is a set of pictures telling a story made by me about human returning to nature. This literal return I abstractly pictured in ten photos. My artwork is based on an idea that while we could not exist without the Nature, she would exist without us. To help both myself and my models to identify with the feeling of losing oneself, all pictures were taken outside in nature. Some places were very difficult to find, yet others were discovered spontaneously by the stroke of luck. Naturally, it was easy to take pictures at home, but it would never be the same and I wouldn't have the right sort of connection. Nevertheless, the final pictures were created by photomontage and by erasing bodies of models. Thus, quite simply, the first version was created and I thought it would be the final one. However, many changes came along; hence, the final version is a rolage. Ten pictures were coupled with regards to links in their themes.

Photo shooting itself was fun, but the greatest experience is thoughts described in chapter “cíl práce” (the goal). To write it and overall to realize what is my message, I have written many notes. There are many sentences like: Protect nature, do not destroy it – it is part of us, same as we are part of her. But she could exist without us. She might get her revenge on us, for how are we treating her.

To me it is not easy to put my thoughts into such words, so they would express my feeling exactly. It was long and rocky way which I will repeat yet again and again, until I would dissolve in nature.

Until I would get back to roots.

SEZNAM LITERATURY

GRAVES, Robert. *Řecké mýty*. Praha: Levné knihy KMa, 2004, 738 s. ISBN 80-730-9153-4.

SAUDEK, Erik Adolf. *William Shakespeare: Tragédie I*. Praha: ÚV KSČ, 1958.

MRÁZKOVÁ, Daniela. *Příběh fotografie: vyprávění o historii světové fotografie prostřednictvím životních a tvůrčích osudů významných osobností a mezních vývojových okamžiků*. Praha: Mladá fronta, 1986, 269 s.

RYNDA, Vojtěch. Antikrist je můj splněný sen. In: *Lidovky.cz* [online]. 2009 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/antikrist-je-muj-splneny-sen-dij-/kultura.aspx?c=A090526_102415_In_kultura_bat#utm_source=clanek.lidovky&utm_medium=text&utm_campaign=a-souvisejici.clanky.clicks

ČT 24. Make it new! Před sto lety se narodil "dvojitý umělec" Jiří Kolář. In: *ČT 24* [online]. 2014 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/287015-make-it-new-pred-sto-lety-se-narodil-dvoji-umelec-jiri-kolar/>

GATCUM, Chris. *Fotografické experimenty: 52 projektů pro lepší (digitální) fotografie*. Brno: Zoner Press, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7413-057-1.

ŠIMEK, Jaroslav. *Techniky fotografie*. V Praze: Akademie múzických umění, 2003, 148 s. ISBN 80-733-1913-6.

CHMELÍKOVÁ, Jana. Příběh slavné fotky: Jak vznikla svačina na traverze?. In: *Blesk.cz* [online]. 2010 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/140662/pribeh-slavne-fotky-jak-vznikla-svacina-na-traverze.html>

SEZNAM OBRÁZKŮ

1. Vlastní tvorba - Krajiny srdce - jezero
2. Gian Lorenzo Bernini - Apollo a Dafné (detail)
(zdroj: <http://andarperpensieri.blogspot.cz/2015/02/la-mia-realta-e-berniniana.html>)
3. Lars von Trier - Antichrist
(zdroj: <http://www.sensesofcinema.com/wp-content/uploads/2009/12/antichrist06-300x191.jpg>)
4. Lars von Trier - Melancholia
(zdroj: <http://themoviemash.com/blog/wp-content/uploads/2013/06/Melancholia.jpg>)
5. John Everett Millais - Ofélie
(zdroj: http://i.telegraph.co.uk/multimedia/archive/02999/ophelia_2999502b.jpg)
6. František Drtikol - Vlna
(zdroj: <http://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/frantisek-drtikol3279>)
7. Vlastní tvorba - Daniela Pešicová
- 8.,9. Návrat k přírodě - Voda, postup tvorby
10. Henry Fox Talbot - fotogram
(zdroj: <https://www.pinterest.com/karl0s/context-practice-photogram/>)
11. Paul Strand - Wall Street
(zdroj: <https://iconicphotos.wordpress.com/2010/12/13/wall-street-by-paul-strand/>)
12. Man Ray - rayogram
(zdroj: <http://art.ihned.cz/c1-59634120-prohlednete-si-nejdrazsi-fotky-newyorske-aukce-prodali-se-i-sudek-s-rosslerem>)
13. Lewis Hine - Svačina na traverze
(zdroj: <http://img.blesk.cz/img/1/normal620/617508-img-lewis-hine-traverza-delnici-new-york-empire-state-building.jpg>)

